

3. АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

«История Отечества» 10-11 класи

Програми розміщено у відкритому доступі на сайті Донецького республіканського інституту додаткової педагогічної освіти. Структура програм традиційна – пояснювальна записка, перелік результатів засвоєння предмету «История Отечества», зміст предмету «История Отечества», зміст самої програми, форми контролю та критерії оцінювання, навчально-методичне забезпечення. Матеріал розподілено за класами, за темами в хронологічній послідовності. Далі подано зміст кожної окремої теми та перелік необхідних навчальних досягнень на завершення вивчення теми. Програми видано вчетверте з доповненнями та змінами.

Укладачі програм представляють середню школу, а також заклади методичного спрямування і керівні освітянські органи, так колектив укладачів програми 5-9 класів складається з 11 осіб, з яких 6 осіб є вчителями шкіл т.зв. днр, 2 особи – представники керівних органів та 3 особи – представники Донецького республіканського інституту додаткової педагогічної освіти. Колектив укладачів програми 10-11 класів складається з трьох осіб, дві з яких вчителі, та представник Донецького республіканського інституту додаткової педагогічної освіти. Науково-методичну редакцію обох програм здійснили ректор та проректор Донецького республіканського інституту додаткової педагогічної освіти. Рецензували програми представник вищої школи (кандидат історичних наук, завідувачка кафедри Донецького університету) та середньої школи (вчитель - методист). Програми підготовлено на основі «Державного освітнього стандарту основної загальної освіти Донецької Народної Республіки» та введено в дію наказом міністерства освіти і науки т.зв.днр.

Проаналізувавши документ під назвою «ПРИМЕРНАЯ ОСНОВНАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПРОГРАММА по учебному предмету «ИСТОРИЯ ОТЕЧЕСТВА. 10-11 классы», яка з'явилась у 2019 р., була створена Морозовим П.Л.; Пестрецовим В.В.; Безродною В.П., у м. Донецьку.

Якщо перевірити пояснювальну записку документа на системі антиплагіат, стає зрозумілим, що програма є копіляцією з різних робіт. В нашому випадку унікальність програми склала 13, 08%, сайти на яких розміщена оригінальна інформація є освітніми сайтами школи Республіки Татарстану і інших шкіл Росії, та програми МОН України.

Пропозиції програми тем для вивчення історії також не можна назвати цілком логічною та послідовною. По-перше, наявність у тексті пунктуаційних і граматичних помилок. Автори програми, їх рецензенти та редактори не помітили такої помилки при перекладі з української програми,

як «19 ст.», саме це скорочення видає їх, адже російською мовою українське «століття» перекладається, к «век», звісно деякі з вас можуть сказати, що є російське слово «столетие», але це слово не скорочується, тому це є помилкою, яку ніхто не помітив (приклад з документу). Інша помилка, яку допускають автори це неправильне використання лапок (приклад). Йде перелік термінів, одні з них узяті у лапки, інші – ні. Або в одному місці в документі термін у лапках, далі в іншому місці той же термін подається уже без лапок.

(Слайд 4-5) По-друге, якщо уважно прочитати програму то стає помітним той факт, що «История Отечества» подається винятково в контексті російської історії де в кінці йде і історія Донбасу, тобто все це має виглядати, та мати назву «Історія Росії та Донбасу» (приклад з документу). В додаток до цього створюється деяка плутанина з географічними назвами Донбас, Росія, Російська імперія.

(Слайд 6) По-третє, лінгвістичний аналіз програми показав дуже цікаві результати. В тексті використовується «марксистська», «радянська», «сталінська» мова, терміни, які вже більш ніж 30 років була забута і похована розвитком історичної науки (наведення прикладів з документу).

(Слайд 7) По-четверте, непропорційність викладу матеріалу. При вивченні великих тем, велика кількість уваги приділяється незначним явищам, вивченням подій, які нездатні сформулювати цілісне уявлення процесів в історичному просторі (Тема: «Велика російська революція. Проголошення радянської влади»; Два речення до подій в Україні – Створення Центральної Ради в Києві. Універсали УЦР. Цілий абзац присвячено Донецько-Криворізькій республіці - ДКР(програма 2, с.20-21);

Цьому питанню бажано приділити більше уваги. Отже, чому ДКР викликала такий інтерес, навіть у порівнянні з матеріалом історії Росії?

«Провозглашение РСФСР. Провозглашение РСФСР. Конституция 1918 г. Заключение Брестского мира и выход России из Первой мировой войны. Установление однопартийной диктатуры большевиков (знаков без пробілів - 140).

Донецко-Криворожская республика. Исторические предпосылки создания единого Донецко-Криворожского региона. Артем (Ф.А. Сергеев). Провозглашение ДКР. Территория ДКР и организация власти в республике. Программа реформ СНК ДКР. Красная Армия Донбасса и организация борьбы против оккупации Донбасса австро-германскими войсками. Историческая судьба ДКР (знаков без пробілів – 278)».

Чим же пояснити таку увагу укладачів Програми до ДКР? Може переважанням чисельності населення? Так ні ж.

За підрахунками Олександра Степанова Населення Російської Федерації станом на 1918 р. складало 110 млн. осіб, а до складу ДКР з усіма натяжками до 5 – 6 млн. осіб. Чисельність населення ДКР складає 0,22% від чисельності населення Російської Федерації.

URL: <http://www.demoscope.ru/weekly/2014/0623/tema03.php>

Пояснення щодо кількості населення в ДКР: до складу ДКР входили Харківська, Катеринославська, Херсонська (частково) губернії. За даними Максима Майорова склад Харківської губернії за переписом 1897 р. складав 2 492 316 осіб; Катеринославської – 2 113 674 особи; Херсонської – 2 733 612 осіб, однак остання входила не повністю, тож візьмемо половину її чисельного складу – 1 366 806 осіб. Отже, загалом чисельність населення в українських губерніях склала 5 972 796 осіб, а з урахуванням військових втрат у кращому випадку сягала 3,5 – 4 млн. осіб. Додамо ще 1,5-2 млн., що проживали на території нинішньої Ростовської області РФ (хоча кордони Донецько-Криворізької республіки точно визначені ніколи не були, але ці землі формально до неї все-таки включалися). Отже виходить, що на території ДКР проживало приблизно від 5 до 6 млн. осіб.

URL: <http://likbez.org.ua/ua/census-of-the-russian-empire-in-1897-ukrainian-province.html>

Може такий дисбаланс у Програмі пояснюється високим рівнем представництва при проголошенні ДКР? Так знову ж, ні. Її ухвалили в Харкові 12 лютого 1918 р., лише 50-тма голосами. Та й проіснувала вона лише трохи більше року.

Чому ж автори програми готові йти на такі жертви, щоб нехтувати створення федерації, її конституцією, виходом з Першої світової війни, на фронтах якої загинуло понад 10 млн. солдатів і офіцерів, навіть, формуванням диктатури пролетаріату і все це заради того, щоб глибше розкрити діяльність ДКР? З моєї точки зору перед нами наглядний приклад інструменталізації історії з боку укладачів Програми.

Все просто. Нинішні, так звані ДЛНР, намагаються виводити свою історію саме з ДКР. Саме для цього вона їм і потрібна. Адже не можна щось вибудувати без відсутності історичного ґрунту та без історичних коренів.

Насамкінець, звернімо увагу на думку Дениса Пушиліна, одного з лідерів, так званої ДНР, висловлену в інтерв'ю одному з російських інтернет-видань, яка переконливо пояснює ситуацію. Зокрема, говорячи про Донецько-Криворізьку республіку він наголошував: **«Это наша история – так же, как и первый заложенный камень в фундамент Донецкого металлургического завода, как первый добытый в Донбассе уголь. Это**

была первая и по-своему успешная попытка Донбасса создать собственное государство».

URL: <https://russian.rt.com/science/article/480355-donetskaya-respublika-stoletie-jubilei>

В лютому 2015 р. депутати Народної ради ДНР висловили наступність до Донецько-Криворізької республіки.

(Слайд 8) Варто відмітити, що автори програми навмисно створюють певну алогічність до формування і представлення історичних паралелей (в кінці програми у матеріалі, який має назву «Примерные темы для практических занятий» для 11-го класу пропонують таку тему: «Донбасс: исторические параллели 1918, 1941–1943, 2014–2017»); сама назва показує, що в неї вже закладене певне судження яке потрібно буде розвивати у процесі роботи.

Отже, нічого просто так в історії не робиться. Зовсім інша річ, що політики титуловані й не дуже намагаються скористатися її зигзагами. Я спробувала примусити джерело говорити. Наскільки мені це вдалося, то судить вже самі. Я вам дякую за увагу.

А зараз, я хочу висунути власне судження, щодо того, чи можливо в перспективі включити випускників цих шкіл в освітній процес України. І я гадаю, що так. не дивлячись на те, що маса історичних фактів спотворена пропагандою, учні вивчають багату кількість історичних персоналіїв (В.Вернадського, Мечнікова, Грушевського і т.д.), фактів і подій. Якщо надати можливість, навчитися інформо-медійній грамотності та провести серію тренінгів в процесі яких діти зрозуміють факт наявності маси суджень, мови ворожнечі у тексті та помітять факт пропаганди, їх інтеграція в освітній процес буде швидкою, а іноді навіть їх пошукова робота з вивчення питань буде глибшою ніж у інших.

(Слайд 9) Висновок. Програма має антиукраїнська спрямованість – українських істориків звинувачують у навмисному перекручуванні історії, свідомому викривленні фактів і подій (Учень наводить приклади деструктивної ролі України в розпаді СРСР, виголошує судження стосовно ролі України в розпаді СРСР (програма 2, с.39); «Донбас як частина Руського миру» (програма 2, с.45);).